

Pöytäkirja

VN/8051/2019

16.11.2022

Kansallinen demokratiaohjelma 2025

Valmistelu- ja koordinoitutyöryhmän kokous 6/2022

Aika 5.10.2022 klo 9-11

Paikka Eteläesplanadi 4, Sali 4 / Teams

Työryhmän jäsenet
(varajäsenet suluissa)

- (x) Pekka Timonen, oikeusministeriö (pj.)
- (x) Niklas Wilhelmsson, oikeusministeriö (vpj.)
- (x) Ira Alanko (~~Markku Möllär~~), valtiovarainministeriö
- (x) ~~Harri Martikainen~~ (Hanna Helinko), sisäministeriö
- () ~~Pentti Lähteenoja, maa- ja metsätalousministeriö~~
- (x) Ilkka Ojala (~~Katariina Kuhanen~~), puolustusministeriö
- (x) Anju Asunta (~~Petteri Katajisto~~), ympäristöministeriö
- (x) ~~Mikael Åkermarek~~ (Kimmo Kiiski), liikenne- ja viestintäministeriö
- (x) Rauno Merisaari (Lotta Valtonen), ulkoministeriö
- () ~~Marja N. Pulkkinen (Anna Mikander), opetus- ja kulttuuriministeriö~~
- (x) Ossi Piironen (~~Venla Kuuluvainen~~), valtioneuvoston kanslia
- (x) Henna Leppämäki (~~Jaska Siikavirta~~), sosiaali- ja terveysministeriö
- (x) Varpu Taarna (~~Anna Bruun~~), työ- ja elinkeinoministeriö
- (x) Maria Wakeham-Hartonen, oikeusministeriö

Sihteerit

- (x) Liisa Männistö, oikeusministeriö
- (x) Nina Suorsa, oikeusministeriö

Kutsutut asiantuntijat

- () ~~Sami Demirbas, oikeusministeriö~~
- (x) Anna Groth, oikeusministeriö
- () ~~Heini Huotarinen, oikeusministeriö~~
- (x) Salla Jantunen, oikeusministeriö
- () ~~Arto Jääskeläinen, oikeusministeriö~~
- (x) Peter Kariuki, oikeusministeriö
- (x) Aleksi Kirjonen, oikeusministeriö
- (x) Sini Lahdenperä, oikeusministeriö
- (x) Laura Nurminen, oikeusministeriö
- (x) Tuomas Rekola, oikeusministeriö

Postiosoite

Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite

Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin

Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi

Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet

E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

(x) Elina Siljamäki, oikeusministeriö

Asialista

1 Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.00.

2 Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin muutoksitta.

3 Työryhmän kokoonpanomuutosten toteaminen (liite 3.1)

Todettiin seuraavat muutokset työryhmän kokoonpanossa:
Valtioneuvoston kansliasta on nimetty Petra Packalénin tilalle varsinaiseksi jäseneksi johtava asiantuntija Ossi Piironen ja Jouni Varangan tilalle varajäseneksi asiantuntija Venla Kuuluvainen. Maa- ja metsätalousministeriöstä on nimetty Pekka Alhojärven tilalle varsinaiseksi jäseneksi ylijohtaja Pentti Lähteenoja. Liikenne- ja viestintäministeriöstä on nimetty Maria Mirón tilalle varajäseneksi lainsäädäntöjohtaja Kimmo Kiiski.

4 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 4.1)

Hyväksyttiin muutoksitta.

5 Demokratian edistämistä koskeva valtioneuvoston periaatepäätös (liite 5.1)

Puheenjohtaja totesi, että tämä on asian viimeinen käsittelykerta työryhmässä, joten täysin uusia avauksia tai lähestymistapojen muutoksia ei enää tehdä. Aiemmin esitettyjä muutoksia on varsin hyvin otettu huomioon. Luonnos viedään seuraavaksi poliittiseen käsittelyyn.

Sihteeristö esitteli saadun lausuntopalautteen sekä työryhmän jäsenistön kommenttien ja ministeriöiden kesken käytyjen keskustelujen perusteella periaatepäätösluonnokseen tehdyt muokkaukset. Keskusteltiin luonnoksen sisällöstä ja sovittiin jatkovalmistelusta. Työryhmän jäseniä pyydettiin tarvittaessa toimittamaan sihteeristölle ehdotuksensa tekstimuotoiluiksi.

6 **Demokratiaohjelman vaikuttavuusarvioinnin ja seurantaraportin valmistelu (liite 6.1)**

Aleksi Kirjonen (OM) esitteli alustavan luonnoksen suomalaisen demokratian tilaa ja kehitystä kuvaavien indikaattorien kokonaisuudeksi ja Liisa Männistö (OM) esitteli ehdotuksen demokratiaohjelman seurantaraportin rungoksi. Keskusteltiin demokratiaohjelman vaikuttavuuden arvioinnista ja seurantaindikaattoreista sekä sovittiin seurantaraportin jatkovalmistelusta.

Keskustelussa työryhmä toi esiin mm. seuraavia näkökulmia:

- seurannan on oltava jatkuvaa ja mahdollisimman objektiivista; jos vaikuttavuuden arviointi tehdään virkamiestyönä, on kysyttävä myös hallinnon ulkopuolelta käsitystä toimenpiteiden vaikuttavuudesta;
- valittavien indikaattorien (5-10 kpl) on oltava niin yleisellä ja karkealla tasolla että ne ovat suurelle yleisölle/kansalaisyhteiskunnalle ymmärrettäviä; valittava ne joita pystytään avaamaan eniten; keskeistä on mittarien sanoittaminen ja selkeys; lisäksi voi olla asiantuntijoille/poliittiselle johdolle suunnattuja (tarkempia) mittareita/seurantaa;
- ei tärkeä verrata vain muihin maihin, vaan ensisijaisesti on kyettävä seuraamaan kansallista kehitystä; hyvä valita jokin kansainvälistä kehitystä kuvaava, riittävän yksinkertainen indikaattori (esim. Variety of Democracy on hyvä ja pätevä);
- seurantamittarien monipuolisuus on varmistettava; oltava riittävän monipuolinen arviointi, joka huomioi eri väestöryhmät ja tarjoaa riittävän yksilöityä tietoa; tärkeää on myös pitkäaikaisvertailu (trendit);
- tulisi löytää mittareita, jotka kuvaavat havaittua näkemysten ja arvojen eriytymistä (polarisaatio, eriarvoistumiskehitys), sukupuolten, ikäryhmien, kieliryhmien ja vähemmistöt vs. valtaväestö välisiä eroja;
- luottamusteema keskeinen; tärkeä päästä sisään siihen mistä osista luottamus rakentuu, mitkä ovat ensimmäisiä heikkoja signaaleja luottamuksen rapautumisesta;

- tulisi löytää tapoja, jolla jatkuvaan seurantaan tuodaan mukaan esim. hallituksen toimet ja tarkastellaan, miten niiden vaikuttavuutta voidaan seurata; haasteena on riittävä yleisyystaso.

Jatkovalmistelun osalta sovittiin, että seuraavassa kokouksessa esitetään sihteeristön ehdotus ns. ”kärki-indikaattoreiksi”. Seurantaraportin valmistelun osalta päätettiin edetä sihteeristön esittämällä tavalla. Sihteeristö lähettää työryhmälle luonnoksen demokratiaohjelman toimenpiteiden kuvaukseksi ja toteumaksi, ja ministeriöitä pyydetään päivittämään luonnos osaltaan ennen työryhmän seuraavaa kokousta. Demokratiaohjelman vaikuttavuuden arviointi toteutetaan pääosin työryhmän itsearviointina. Tukea vaikuttavuuden arviointityöhön pyydetään Sitran ja valtioneuvoston kanslian vaikuttavuusarvioinnin asiantuntijoilta. Mikäli resursseja on käytettävissä, voidaan tehdä myös esimerkiksi kysely valtionhallinnon ulkopuolisille toimijoille.

7 *Demokratiaohjelma 2025 – kohti kestävämpää ja toimivampaa demokratiaa* -seminaarin suunnittelu (liite 7.1)

Sihteeristö esitteli 29.11.2022 järjestettävän seminaarin muokatun ohjelmaluonnoksen ja sovittiin seminaarin jatkovalmistelusta.

8 Muut asiat

Oikeusministeriön vuoden 2022 Demokratiapalkinnon haku avattiin 4.10. Teemana on demokratian kriisinkestävyys, ja hakuaikaa on lokakuun loppuun asti. Toivottiin, että työryhmän jäsenet jakavat tietoa hausta kansalaisyhteiskunnan toimijoille.

9 Seuraavat kokoukset

- 1.12.2022 klo 9-11 (teemat: demokratiaohjelman vaikuttavuusarvioinnin ja seurantaraportin valmistelu)

10 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.23.

JAKELU Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet ja varajäsenet,
kutsutut asiantuntijat

TIEDOKSI Hankeikkuna